بطون آیات قرآن کریم در مراتب مدالیل تصدیقی کلام

شاگرد: بطون را هم در این مرد جدی داخل کردید؟ آن روایاتی که فقط برای اهل البیت هست را در مراد جدی داخل کردید؟

استاد: یعنی اگر بطون در طول معانی ظاهری باشد، بله. و اگر بطون در استعمال لفظ در اکثر از یک معنا باشد و در عرض هم باشند، دستگاهش فرق میکند. یعنی چه بسا شما این استعمال را میفهمید ولی از دیگری اصلاً سر در نمیآوردی. «یعرف ان هذا اللفظ استعمله الله فی عشر معنی عرضا». در ده معنا در عرض هم استعمال شده، نه در معانی با بطونی در طول هم.

شاگرد: عرف یک مرتبهای از مراد جدی را میفهمد. اما «من خوطب به» بیشتر به همان بطون و موارد متعددی که اراده کرده میخورد.

استاد: نوعاً بشر در استعمال بیش از یک معنا ضعف دارند. میگویند محال است. بنابراین یکی از موارد مهم غیر از بطون یک معنا همین است. یک معنا، لایه لایه جلو میرود و بطون میشود. اما در عرض یک معنا، بدون اینکه معنای دوم در بطن معنای اول باشد، معنای مستقل دیگری هم مراد است.

بنابراین «یعرف من خوطب به» یعنی «من خوطب به یعرف المعانی العرضیه». ذهن عرف ضعیف است، تنها یکی از آنها را میفهمد.

شاگرد: اگر معنای اختصاصی باشد که تنها آنها میفهمند.

استاد: معرفت اصلیه ای که هیچ نقص و هیچ خطائی در آن راه ندارد. «یعرف معرفة تامة شاملة غیر مخطئة فی شأن من شئون المعرفة».

شاگرد۲: چه قرینهای هست برای این قیود؟

استاد: تناسب حکم و موضوع. با همین توضیحاتی که عرض کردم. «القرآن» دارد. مخصوصاً با این مقدماتی که عرض کردم. «یعرف القرآن من خوطب به»، مثلاً در «اقیموا الصلاة» کاری ندارید که بفهمید نماز بخوانید یا نخوانید؟! اصلاً پس بایستید تا بگوییم «یعرف القرآن»! درحالیکه در دلالت تصوری کسی پس نمی ایستد. اما در اینکه ببینیم «اقیموا»، وجوبی است، ندبی است، شرائطش چیست، باید عالم به شریعت باشیم. چرا؟ چون «اقیموا الصلاة» مراد جدی کلام است. لایههایی از مراد جدی است که یا طولی است یا عرضی است که کسی که عالم است آنها را میداند.

شاگرد: در مدلول تصوری، مخاطب... .

استاد: مدلول تصوری که مخاطب نمی‌خواهد.

شاگرد: در مشترک لفظی کسی که مخاطب این بیان است، آیا باید بداند که این مشترک لفظی هست یا نیست؟

استاد: نه... .

بازبینی #1
ایجاد شده 12 آوریل 2026 11:44:14 توسط ... .
به روزرسانی شده 12 آوریل 2026 11:46:04 توسط ... .